BIJLAGE 8.

BEHORENDE BIJ TOELICHTING

PLANSTUDIE STADSTRACE TRAM
VLAANDEREN MAASTRICHT
ECOLOGISCHE ASPECTEN

TVM PROJECTORGANISATIE

25 september 2012
077146038:0.1 - Definitief
D01021.000134.0100

ARCADIS

Inhoud

1 Inleiding **3**

2 Ruimtelijke ingreep stadstracé TVM en mogelijke effecten op natuur **4**

3 Mogelijke effecten op beschermde planten en dieren **6**

3.1 Relevante soorten 6
3.2 Effecten op vaatplanten 7
3.3 Effecten op vleermuizen 8
3.3.1 Aantasting foerageergebied en/of migratieroutes van vleermuizen langs laanbomen 8
3.3.2 Aantasting van foerageergebied en/of migratieroutes van vleermuizen via de Maas .. 8
3.3.3 Lichtverstoring van vleermuizen langs tramlijn 9
3.4 Effecten op broedvogels 9
3.4.1 Verstoring van broedvogels langs tramlijn 9
3.4.2 Verlies en verstoring van nestlocaties van broedvogels 10
3.5 Effecten op trekvogels / watervogels 10
3.6 Effecten op reptielen 10

4 Mogelijke effecten op natuurgebieden EHS en POG **11**

5 Mogelijke effecten op natuurgebieden Natura 2000 en Beschermde Natuurmonumenten **13**

Bijlage 1 Wettelijk kader Flora- en faunawet **14**

Bijlage 2 Ecologische Hoofdstructuur **17**

Bijlage 3 Natura 2000 / Beschermd Natuurmonument **19**

1 Inleiding

ARCADIS heeft opdracht voor het uitvoeren van de planstudie stadstracé Tram Vlaanderen Maastricht. Deze studie zal uiterlijk 1 november 2012 worden afgerond. In het kader van het Omgevingsgericht onderzoek (WBS 3.5) moet ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurwaarden. In deze notitie wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de mogelijke risico's, aandachtspunten en maatregelen vanuit ecologie. Het doel van de studie is om zicht te krijgen op de haalbaarheid van het project vanuit natuurwet- en regelgeving. Het gaat daarbij om Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur en Natura 2000 / Beschermde Natuurmonumenten.

Achtereenvolgens worden de volgende zaken beknopt in beeld gebracht:

- Beschrijving van de ruimtelijke ingreep van stadstracé TVM en mogelijk effecten op natuur.
- Inschatting of binnen het plangebied beschermde planten en/of diersoorten te verwachten zijn en de eventuele functie en belang van het plangebied voor deze soorten.
- Vaststellen of binnen het plangebied beschermde natuurgebieden liggen.
- Bepalen of de voorgenomen ingreep en activiteit een negatief effect kan hebben op beschermde natuurwaarden.
- Globale toetsing van de ingreep aan natuurwet- en regelgeving.
- Omschrijven van eventuele vervolgstappen binnen het natuurdossier (o.a. nadere toetsing, mitigatiemaatregelen en wettelijke procedures.).

Zie voor de omschrijving van de relevante wet- en regelgeving bijlagen 1 t/m 3.

2 Ruimtelijke ingreep stadstracé TVM en mogelijke effecten op natuur

Het stadstracé van de TVM tussen het station Maastricht en de Noorderbrug volgt de bestaande weginfrastructuur en passeert daarbij enkele kunstwerken. Het gaat achtereenvolgend om:

- Spoorweglaan / Parallelweg;
- St. Maartenslaan;
- Wilhelminasingel;
- Wilhelminabrug (brug over de Maas);
- Van Hasseltkade / Maasboulevard;
- Boschstraat;
- Bosscherweg / Noorderbrug / Havenkom (Lage Fronten);
- Goederenspoorlijn Lanaken – Maastricht.

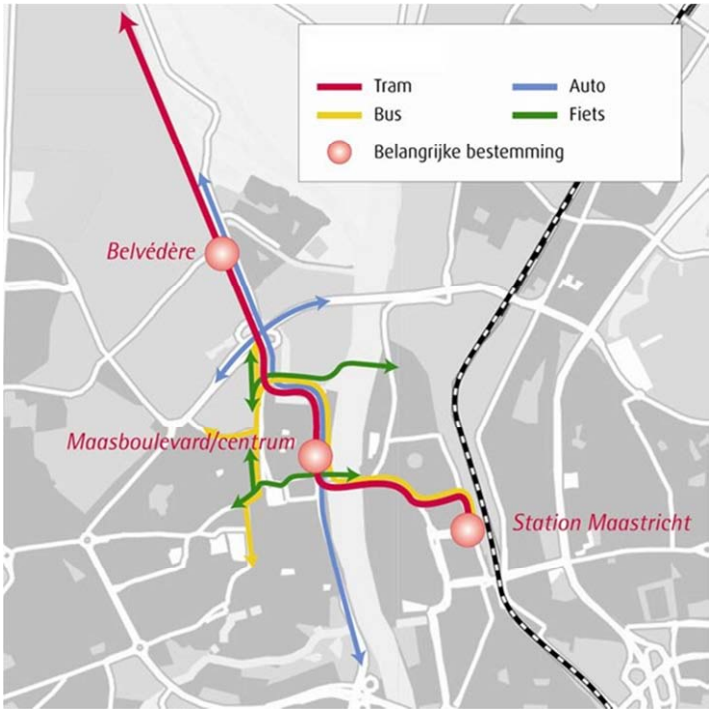

Aangezien het huidige wegprofiel op een aantal plaatsen onvoldoende breed is, worden de bomen in de St. Maartenslaan en Van Hasseltkade/Maasboulevard waarschijnlijk gekapt.

Parallel aan de realisatie van de tramlijn zal de aanlanding van de Noorderbrug in het Belvédère-gebied in noordelijke richting verschuiven. Het huidige verkeersknooppunt Noorderbrug – Boschstraat zal daarmee volledig worden aangepast. De Lage Fronten en Havenkom komen daarmee vrij te liggen. Via een ecologische verbindingszone zal een koppeling worden gemaakt tussen het Frontenpark (Hoge en Lage Fronten) met de Kanaalzone (Zuid-Willemsvaart en talud van de goederenlijn Lanaken-Maastricht), zodat het ecologisch netwerk wordt behouden en versterkt.
Er wordt op dit moment gestudeerd naar de manier waarop de tramlijn in het nieuwe verkeersknooppunt gaat lopen en aansluiten op de bestaande goederenspoorlijn. Het zal in ieder geval leiden tot extra ruimtebeslag binnen het huidige ecologische netwerk van het Frontenpark en Kanaalzone.

Voor de mogelijke impact van de tram op beschermde natuurwaarden, dient vermeld te worden dat de tram elektrisch zal rijden. Alleen in bochten zal enige geluidhinder kunnen optreden. Substantiële verstoring door geluid en lucht (uitstoot van stikstofdepositie) kan echter worden uitgesloten.

In deze notitie wordt de verbreding van het talud van de huidige goederenspoorlijn buiten beschouwing gelaten. Deze ingreep vindt hoofdzakelijk plaats in het buitenstedelijke tracé van de TVM dat in een apart project wordt voorbereid en gerealiseerd door Prorail en provincie Limburg.

3 Mogelijke effecten op beschermde planten en dieren

3.1 RELEVANTE SOORTEN

In en nabij het plangebied komen diverse beschermde planten en dieren voor. Om de mogelijke effecten van de ingreep te kunnen bepalen zijn de relevante natuurwaarden in onderstaande tabel ingedeeld naar landschappelijke eenheden. Daarnaast is aangegeven welke beschermingsstatus aan deze natuurwaarden is verbonden, voor zover daadwerkelijk aanwezig.

Locatie / gebied	Landschappelijke kenmerken	Te verwachten beschermde soorten en functie plangebied	Bescherming vanuit Flora- en faunawet (FFW)
St. Maartenslaan en Van Hasseltkade/ Maasboulevard	Laanbomen langs weg in stedelijk centrum	Vleermuizen (mogelijk in gebruik als vliegroute en foerageergebied)	Gebiedsfunctie voor vleermuizen is strikt beschermd binnen art. 11 Flora- en faunawet, voor zover aanwezig
		Broedvogels met nesten in de laanbomen. Het gaat daarbij om algemene soorten zonder jaarrond beschermde nesten.	Verstoring (art 10), vernietiging (art 11) van nesten en verlies van eieren (art 12) binnen het broedseizoen is niet toegestaan binnen Flora- en faunawet
Aangrenzende bebouwing langs het gehele tracé	Historische bebouwing	Vleermuizen met verblijfplaatsen en broedvogels met vaste nesten (Gierzwaluw en Huismus). Gierzwaluw is met zekerheid vastgesteld rondom plangebied.	Dergelijke verblijfplaatsen zijn strikt beschermd in kader van art. 11 FFW. Ook verstoring van deze diersoorten is verboden (art 10 FFW)
Maas	Grote rivier door stadscentrum	De oevers van de Maas en de Maas zelf worden gebruikt door vleermuizen om te foerageren en voor lokale en regionale migratie.	Vooral de regionale migratiefunctie (voor- en najaar) van vleermuizen is van groot belang en valt onder bescherming van FFW (art. 10 en 11).
		De Maas wordt verder gebruikt door diverse watervogels (futen, eenden, aalscholvers) om te foerageren.	Alle vogels zijn rechtstreeks beschermd tegen verstoring (art. 10 FFW).
Bassin, Zuid-Willemsvaart (deel) en Havenkom (onderdeel Lage Fronten)	Haven en kanaal, deels met beboste oevers en historische kaden	De kanaaloevers worden intensief gebruikt door vleermuizen om te foerageren en voor lokale en regionale migratie.	Deze functie is strikt beschermd binnen FFW (art. 10 en 11).
		Op de kaden kunnen beschermde muurplanten groeien.	De betreffende planten zijn matig beschermd binnen FFW (tabel 2) en beschermd tegen vernietiging binnen art. 8 FFW.
Lage Fronten en oude spoor emplacement	Bloemrijke grazige vegetatie, stenige biotopen, muurvegetatie en bosopslag	Binnen Lage Fronten en langs het spoortalud is een omvangrijke populatie van Muurhagedis, Hazelworm en Levendbarende hagedis aanwezig.	De muurhagedis en Hazelworm zijn strikt beschermd (tabel 3 FFW) en de levendbarende hagedis (tabel 2 FFW) is matig beschermd en beschermd tegen verstoren, doden en verlies van leefgebied (art 9, 10 en 11 FFW).
		In de bloemrijke graslandvegetatie komen diverse beschermde platensoorten voor, waaronder Wilde marjolein en Rapunzelklokje.	De betreffende planten zijn matig beschermd binnen FFW (tabel 2) en beschermd tegen vernietiging binnen art. 8 FFW.

3.2 EFFECTEN OP VAATPLANTEN

Langs de oude muren en kaden van de Havenkom groeit Klein glaskruid (tabel 2 Flora- en faunawet). In het kader van TVM zullen deze muren niet worden aangetast. Daarmee kunnen negatieve effecten worden uitgesloten op muurvegetatie en aanwezige beschermde plantensoorten.

In de spoorberm binnen het deel van het binnenstedelijke tracé kwam voor 2010 nog op uitgebreide schaal Ranpunzelklokje en Wilde marjolein (beide Tabel 2 Flora- en faunawet) voor. Na de revitalisering van het spoor is de groeiplaats van de Wilde marjolein verdwenen. Deze soort is wel op uitgebreide schaal teruggekomen in het buitenstedelijke deel van TVM (Belvédère-gebied). Nu staat alleen nog het Rapunzelklokje ten westen van de Bosscherlaan op de oostelijke oever van de zuid-Willemsvaart. Deze planten zullen mogelijk verdwijnen als gevolg van de aanleg van TVM. Bij de verdere planvorming zal nadrukkelijk rekening moeten worden gehouden met deze beschermde plant. De detailplannen zullen

daarbij tegen het licht moeten worden gehouden. Het uitgangspunt is dat aantasting zoveel mogelijk wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen, in dit geval het verplaatsen van planten. Als resteffecten niet kunnen worden vermeden, dient rekening te worden gehouden met een ontheffingsprocedure in het kader van Flora- en faunawet. Daarbij kan worden aangesloten bij de mitigatieplannen en procedures die zullen worden gevolgd voor de TVM in het buiten stedelijke gebied (Belvédère-gebied). Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat een ontheffingsprocedure voor de Flora- en faunawet niet nodig is. Als dit wel het geval is, zal rekening moeten worden gehouden met een proceduretijd van 6 maanden.

3.3 EFFECTEN OP VLEERMUIZEN

3.3.1 AANTASTING FOERAGEERGEBIED EN/OF MIGRATIEROUTES VAN VLEERMUIZEN LANGS LAANBOMEN

Met de mogelijke kap van bomen bij de St. Maartenslaan en Van Hasseltkade/Maasboulevard kan het foerageergebied en/of migratieroute van vleermuizen worden aangetast. Daarmee wordt in dat geval artikel 11 van de flora- en faunawet overtreden. Dergelijke effecten zijn te mitigeren met het bieden van alternatieve vliegroutes voor vleermuizen door aanplant van nieuwe bomenrijen.

Op 27 juni en 5 juli 2012 heeft ARCADIS onderzoek gedaan naar de huidige functie is van de genoemde bomenlanen voor vleermuizen[1]. De bomen langs de Hasseltkade en Maasboulevard worden gebruikt als vliegroute en foerageergebied voor de Gewone dwergvleermuis. Eventuele kap van de betreffende bomen leidt tot aantasting van het ecologisch netwerk van deze vleermuissoort. Het is wenselijk om de huidige bomen te behouden. Indien dat niet mogelijk is dienen de effecten gemitigeerd te worden door het realiseren van alternatieve vliegroutes voor vleermuizen door aanplant van een nieuwe bomenrij.

In het voorjaar van 2012 zijn de kastanjebomen in de sint Maartenslaan gekapt vanwege stambloedziekte. Daarmee is niet meer mogelijk om vast te stellen of deze laanbomen gebruikt worden door vleermuizen om te foerageren en migreren. Er zullen dus ook geen negatieve effecten optreden op vleermuizen als gevolg van de aanleg van TVM. Vanuit zorgplicht (artikel 2 van de flora- en faunawet) is het wel wenselijk om ter plaatse nieuwe bomen te planten zodat de laan wederom een functie kan vervullen voor vleermuizen. Op basis van de kenmerken en ligging van de oorspronkelijke laan, is het namelijk aannemelijk dat deze landschappelijk structuur gebruikt werd door vleermuizen.

3.3.2 AANTASTING VAN FOERAGEERGEBIED EN/OF MIGRATIEROUTES VAN VLEERMUIZEN VIA DE MAAS

De tram zal de Maas via de bestaande Wilhelminabrug kruisen. Qua geluidsbelasting en verkeersintensiteit zijn geen wezenlijke veranderingen te verwachten. Dit geldt echter wel voor de inrichting van de brug. Er komen namelijk bovenleidingen op de brug met een hoogte van ongeveer 5,5 meter. Dit kan belemmering vormen voor migrerende en foeragerende vleermuizen.

[1] Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform Vleermuisprotocol 2012 door Max Klasberg (ARCADIS) met behulp van een batdetector (D240X) in de avonduren. Op 27 juni 2012 was het bewolkt, droog, 15 graden Celsius en zwakke wind. Op 5 juli 2012 was het bewolkt, droog, 18 graden Celsius en windstil.

Op 27 juni en 5 juli 2012 heeft ARCADIS onderzoek gedaan naar de huidige functie van de Maas(oever) voor foeragerende en migrerende vleermuizen. Tijdens beide data zijn Gewone dwergvleermuizen waargenomen die via de Maasboulevard onder de Wilhelminabrug vlogen om te foerageren. Op 27 juni en 5 juli 2012 zijn ook foeragerende Watervleermuizen waargenomen vlak boven het wateroppervlak van de Maas. Daarbij werd vooral aan de westzijde van Maas gevlogen (nabij de Maasboulevard). Verder valt te verwachten dat de Meervleermuis en mogelijk ook andere soorten langs de Maas(oever) migreren tussen de zomer- en winterverblijven. De oever- en waterzone zijn ter plaatse donker en blijkbaar geschikt voor deze vleermuissoorten. De TVM zal de Maas(oever) niet direct of indirect beïnvloeden ervan uitgaande dat de verlichting ter plaatse niet toeneemt (zie volgende aandachtspunt). Negatieve effecten kunnen daarmee worden uitgesloten.

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen vleermuizen waargenomen die over de Wilhelminabrug vlogen. Gelet op de donkere oeverzone (en verlichte brug) zullen de vleermuizen er voor kiezen om onder de brug door te vliegen. Dit geldt ook voor vleermuizen die vooral langs en over de Maas vliegen tijdens de regionale voorjaars- en najaarsmigratie tussen zomerverblijven in het noorden van het land en de mergelgroeves in de Sint Pietersberg. Ook hier geldt dat geen negatieve effecten zijn te verwachten mits de mate van verlichting niet toeneemt.

Het is mogelijk dat de Wilhelminabrug – en dan de donkere buitenzijde van de brug - wordt gebruikt door vleermuissoorten om de Maas te passeren. Tijdens het genoemde onderzoek is deze functie echter niet vastgesteld. Hier ligt dan ook geen belangrijk aandachtspunt voor het project.

3.3.3 LICHTVERSTORING VAN VLEERMUIZEN LANGS TRAMLIJN

Alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Indien foerageergebieden en/of migratieroutes (meer) verlicht worden, zal de functionaliteit van het vleermuisnetwerk afnemen of zelfs ongeschikt worden. Vanuit dit inzicht is het tracé van de binnenstedelijke TVM beoordeeld. De route volgt de bestaande weginfrastructuur met een stedelijke dynamiek en bijbehorende straatverlichting. Daarbij worden drie belangrijke vleermuiszones gekruist, namelijk St Maartenslaan (bomen zijn in het voorjaar 2012 gekapt), Maas(oever) en Van Hasseltkade / Maasboulevard. De mate van verlichting zal in het kader van TVM niet worden uitgebreid. Indien de straatlantaarns worden vervangen, dan geldt vanuit de Flora- en faunawet de eis dat deze vleermuisvriendelijk is. Dat houdt in dat de lichtbundel naar de straat en tramlijn is gericht en/of amberkleurig is. Hiermee zal de lichtverstoring op vleermuizen niet toenemen en geen overtreding plaatsvinden van artikel 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

3.4 EFFECTEN OP BROEDVOGELS

3.4.1 VERSTORING VAN BROEDVOGELS LANGS TRAMLIJN

Er zijn geen verstoringseffecten te verwachten op broedvogels (huismus, gierzwaluw) in de bestaande historische bebouwing aan weerszijden van de route van tramlijn. De route volgt de bestaande weginfrastructuur met een stedelijke dynamiek en bijbehorende mate van verstoring. De aanwezige diersoorten zijn hierop voldoende aangepast. Er hoeft bij de aanlegwerkzaamheden ook geen rekening te worden gehouden met het broedseizoen.

3.4.2 VERLIES EN VERSTORING VAN NESTLOCATIES VAN BROEDVOGELS

De bomen bij de Van Hasseltkade/Maasboulevard kunnen in gebruik zijn door broedvogels als nestlocatie. Het zal daarbij hooguit gaan om algemene vogelsoorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, zoals houtduif en ekster. De bomen mogen niet gekapt worden in het broedseizoen (half maart t/m half juli). Onder die voorwaarde wordt artikel 9 (doden), 10 (verstoring), artikel 11 (verlies verblijfplaats) en artikel 12 (verlies eieren) van de Flora- en faunawet voorkomen.

3.5 EFFECTEN OP TREKVOGELS / WATERVOGELS

Zoals eerder beschreven zal de tram de Maas via de bestaande Wilhelminabrug kruisen. Qua geluidsbelasting en verkeersintensiteit zijn geen wezenlijke veranderingen te verwachten. Dit geldt echter wel voor de inrichting van de brug. Er komen namelijk bovenleidingen op de brug met een hoogte van ongeveer 5,5 meter. Dit kan belemmering vormen voor langs vliegende water- en trekvogels.

Op basis van dagelijkse vogelwaarnemingen tijdens woon- en werkverkeer door de auteur (ecoloog ARCADIS) blijkt dat het gaat om een groot aantal vogelsoorten, al of niet in groepsverband. Eenden en futen vliegen vooral onder de brug door. Meeuwen, ganzen en aalscholvers vliegen relatief laag over de brug, maar altijd boven de aanwezige straatverlichting. Mits de geplande bovenleidingen duidelijk zichtbaar zijn vanaf de Maas zullen vogels hier over heen vliegen. Uit onderzoek naar vogelslachtoffers bij hoogspanningsmasten en windmolens blijkt dat vooral aanvaringsslachtoffers vallen bij slechte zichtomstandigheden (dichte mist, donkere nachten, harde regenval). Om vermijdbare vogelslachtoffers te voorkomen – en daarmee overtreding van artikel 9 van de flora- en faunawet – is het voorstel dat de bovenleidingen gemarkeerd worden met verlichting (groen of amberkleurig licht).

3.6 EFFECTEN OP REPTIELEN

Zoals al beschreven bij beschermde natuurgebieden zal het verkeersknooppunt van de Noorderbrug – Boschstraat geheel opnieuw worden ingericht. Enerzijds zal de huidige Lage Fronten – die nu deels verscholen liggen onder de toe- en afritten van de Noorderbrug – meer zichtbaar worden. In deze zone zal daarmee ook meer ruimte komen voor natuurwaarden, waaronder beschermde reptielen en flora. Anderzijds zal de aansluiting van de tramlijn op de huidige goederenspoorlijn[2] tot aantasting van het bloemrijke talud leiden en daarmee tot aantasting van het leefgebied van de muurhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis. Bij de planvorming zal nadrukkelijk rekening moeten worden gehouden met deze soorten. De detailplannen zullen daarbij tegen het licht moeten worden gehouden. Het uitgangspunt is dat aantasting zoveel mogelijk wordt voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Als resteffecten niet kunnen worden vermeden, dient rekening te worden gehouden met een ontheffingsprocedure in het kader van Flora- en faunawet. Daarbij kan worden aangesloten bij de mitigatieplannen en procedures die zullen worden gevolgd voor de TVM in het buiten stedelijke gebied (Belvédère-gebied). De aantasting van reptielenleefgebied binnen het stads tracé van de TVM is namelijk beperkt in tegenstelling tot het buitenstedelijke deel. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat een ontheffingsprocedure voor de Flora- en faunawet niet nodig is. Als dit wel het geval is, zal rekening moeten worden gehouden met proceduretijd van 6 maanden.

[2] Het binnenstedelijke tracé van de TVM loopt door tot aan de bestaande spoorbrug bij de Lage Fronten /Zuid-Willemsvaart. Het spoortalud tussen de Bosscherweg en de genoemde spoorbrug maakt deel uit van het leefgebied van reptielen.

4 Mogelijke effecten op natuurgebieden EHS en POG

De goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooremplacement is aangewezen als Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) en ecologische verbindingszone (EVZ), zie onderstaande kaart. Ook de Maas heeft de functie en status van ecologische verbindingszone, maar dan zonder destatus van EHS of POG. De noordelijk van het tracé gelegen Grensmaas heeft wel de status van POG. Binnen de invloedssfeer van de binnenstedelijke TVM liggen geen natuurgebieden die begrensd zijn als EHS (Ecologische Hoofdstructuur).

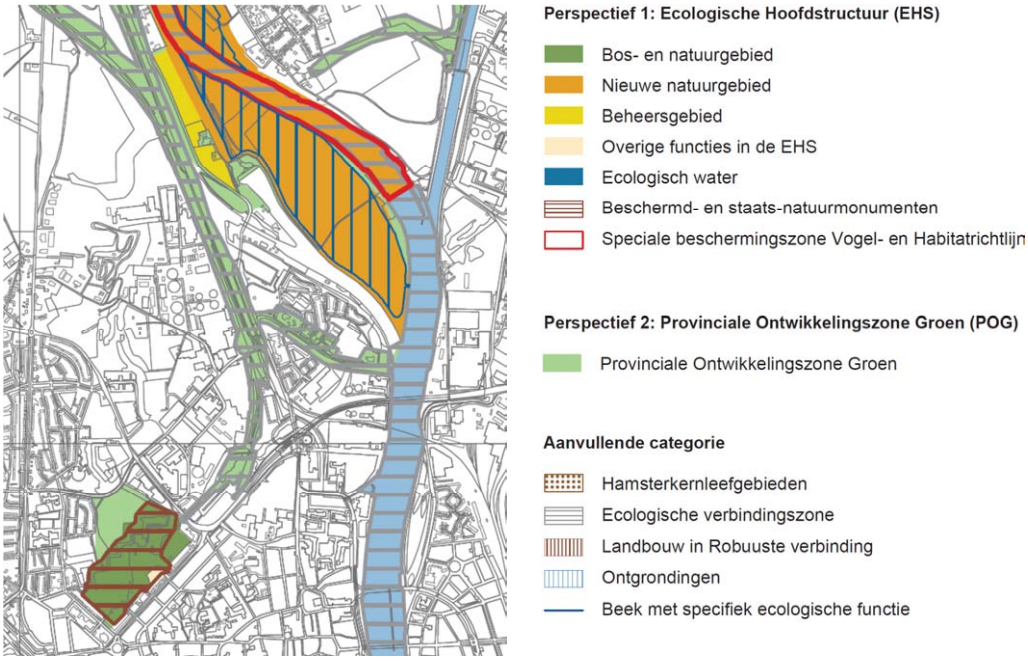

Met de realisatie van het binnenstedelijke deel van de TVM zal geen oppervlak aan POG verdwijnen. Conform de geldende Spelregels EHS geldt geen externe werking (indirecte effecten) voor deze natuurgebieden. Het provinciale beschermingskader van EHS en POG is daarmee niet aande orde.

De tram zal de Maas via de bestaande Wilhelminabrug kruisen. Qua geluidsbelasting en verkeersintensiteit zijn geen wezenlijke veranderingen te verwachten. Dit geldt echter wel voor de inrichting van de brug. Er komen namelijk bovenleidingen op de brug met een hoogte van ongeveer 5,5 meter. Dit kan belemmering vormen voor trekkende watervogels en vleermuizen. De huidige functie van EVZ van de Maas kan daarmee mogelijk worden aangetast. Uit de effectbeschrijving in het kader van Flora- en faunawet is geconcludeerd dat deze functie niet in het geding komt mits:

- de water- en oeverzone niet verder wordt verlicht voor vleermuizen;
- de bovenleidingen 's nachts en tijdens slechte weersomstandigheden met verlichting gemarkeerd (en zichtbaar) voor water- en trekvogels.

5 Mogelijke effecten op natuurgebieden Natura 2000 en Beschermde Natuurmonumenten

De Hoge Fronten – dat ten westen van de tramlijn ligt – is beschermd in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 (Beschermd Natuurmonument) naast de status van Ecologische hoofdstructuur (EHS). Ook de Grensmaas – die is aangemeld als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn en de status van Natura 2000 heeft – wordt beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Zie voor de ligging en begrenzing de kaart van EHS en POG.

Vanuit het project TVM is geen aantasting van het Beschermd natuurmonument Hoge Fronten en het Natura 2000 gebied Grensmaas te verwachten als gevolg van externe werking[3]. Stikstofdepositie en geluidsverstoring kunnen namelijk worden uitgesloten vanwege het gebruik van elektrische trams.

[3] Bij Natura 2000-gebieden dienen – anders dan de EHS - effecten als gevolg van externe werking wel getoetst en beoordeeld te worden.

Bijlage 1 Wettelijk kader Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Verbodsbepalingen
De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora - en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Verbodsbepalingen flora- en faunawet
Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de Minister van LNV vrijstelling te krijgen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 23 februari 2005 is een nieuw vrijstellingenbesluit in werking in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Hierin zijn de beschermde soorten in vier categorieën onderverdeeld. Afhankelijk van de categorie waarin een bepaalde soort valt, is een ontheffing (of Verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Omgevingsvergunning) noodzakelijk of kan een vrijstelling gelden. Hieronder worden de regels per categorie besproken.

Algemene soorten tabel 1
Voor een aantal algemeen voorkomende beschermde planten en dieren geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling van de in artikel 8 tot en met 12 genoemde verboden handelingen bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet. De algemene zorgplicht (artikel 2) geldt wel. Het komt er kortweg op neer dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (dus ook onbeschermde) en hun leefomgeving.

Zwaar beschermde soorten tabel 3
Het zwaarste beschermingsregime geldt voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per Algemene Maatregel van Bestuur (bijlage 1 AMvB artikel 75) aangewezen soorten. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Ontheffing hiervoor kan alleen onder de volgende voorwaarden:

§ de werkzaamheden mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, én
§ er is geen alternatief voor de activiteit, én
§ de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen4, én
§ wanneer het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van onder meer ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, moeten de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Overige soorten tabel 2
Voor deze categorie geldt een vrijstelling wanneer wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is voor het overtreden van verbodsbepalingen een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist. Het Ministerie van LNV toetst ontheffingsaanvragen aan een aantal voorwaarden. De ingreep mag geen effect hebben op de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort en verboden handelingen dienen in beginsel zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het kan nodig zijn om mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen te nemen om aan deze voorwaarden te voldoen.

Broedvogels artikel 11
Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

§ Er geen andere bevredigende oplossing is.
§ Er tevens sprake is van één van de volgende belangen.
§ Bescherming van flora en fauna.
§ Veiligheid van luchtverkeer.
§ Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen (overtreding verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet) slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande.
In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen. Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfsplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst

[4] Onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, voorkomen ernstige schade eigendommen, belangrijke overlast dieren, werkzaamheden bestendig beheer en onderhoud landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering in kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Het laatstgenoemde belang is komen te vervallen door uitspraken door RvS in de zaak Park Brederode van 13 mei 2009.

jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie	Type verblijfplaats broedvogel
1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde Omgevingscheck[5]. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Vleermuizen artikel 11

Ook voor vleermuizen (alle tabel 3 Flora- en faunawet) geldt dat vaste verblijfplaatsen zwaar beschermd zijn conform artikel 11. Niet alleen de vaste verblijfplaatsen (kolonies) van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet, maar ook de vaste vliegroutes en foerageergebieden. Voor het al dan niet overtreden van verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet (verbod op het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen) moet dan ook het effect op het totale functioneren van het leefgebied worden beoordeeld in de natuurtoets.

[5] Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Bijlage 2 Ecologische Hoofdstructuur

Binnen Limburg ligt een netwerk aan natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen die planologisch beschermd zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG)[6].

Planologische basisbescherming

De Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ, 2006) stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel'.

Voor de POG geldt het 'ja, mits regime'. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier in tegenstelling tot de EHS wel mogelijk, mits er een groene tegenprestatie tegenover staat. Anders dan bij de EHS is het hier niet noodzakelijk om het zwaarwegend maatschappelijke belang en het gebrek aan alternatieven aan te tonen. Voor de EHS geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte.

Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (2005)

Het compensatiebeginsel van het SGR is verder uitgewerkt in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de provincie Limburg (6 september 2005). De provincie is het bevoegde gezag voor het goedkeuren van compensatieplannen (waarin ook de mitigatie is meegenomen).

Directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied dient waar mogelijk te worden voorkomen. De provincie geeft slechts een vergunning, verklaring van geen bezwaar of goedkeuring wanneer:

- De aantasting wordt gemitigeerd en gecompenseerd volgens een compensatieplan.
- De verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering zijn vastgelegd in een compensatieovereenkomst of vergunning.
- Het compensatieplan voldoet aan de richtlijnen zoals vastgelegd in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van Limburg.

Uitgangspunt in het compensatieplan is dat geen netto verlies optreedt aan natuur-, bos- en landschapswaarden. Dit uitgangspunt geldt overigens niet alleen voor de EHS en de POG, maar ook voor:

- Natura 2000-gebieden (Natuurbeschermingswet 1998).
- Gebieden die vallen onder de Boswet.
- De als bos, natuur of landschapselement bestemde gebieden in het bestemmingsplan.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de Ministeries van LNV en VROM en de provincie de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een nieuw beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS-saldobenadering en het her begrenzen van de EHS. De oorspronkelijke 'Uitwerking compensatiebeginsel SGR' uit 1995 is hiermee vervangen door de 'Spelregels EHS'. Relevant is dat kwalitatieve effecten zoals verstoring en verdroging alleen worden meegenomen als het gaat om rechtstreekse werking. Conform Nota ruimte geldt namelijk geen 'externe werking' voor de EHS. Daarnaast wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar

[6] Op 21 juni 2005 hebben de Gedeputeerde Staten het Ontwerpbesluit tot wijziging van de Ecologische Hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij vastgesteld. De Provinciale Ecologische Structuur (PES) is hiermee vervangen door de EHS en POG.

ook naar ecologische potenties. Deze natuurwaarden zijn gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden.

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van de EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit `Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zogenaamde "externe effecten"(TK 29576, nr. 52). Deze aanvullende regelgeving kan bepalend zijn voor de voorgenomen plannen binnen de Belvédère indien die buiten de EHS worden gerealiseerd.

Bijlage 3 Natura 2000 / Beschermd Natuurmonument

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Daarbij onderscheiden wij twee categorieën beschermingsgebieden:
Natura 2000-gebieden.
Beschermde natuurmonumenten.

Natura 2000
Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'.
De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Vogelrichtlijn
De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten.
De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

Habitatrichtlijn
De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Instandhoudingsdoelstellingen
Voor Natura 2000-gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen komen. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen die mogelijk gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben (inclusief externe werking), een vergunningplicht. Verlening van een vergunning voor een project is alleen aan de orde wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken èn wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking, zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na goedkeuring door de Europese Commissie.

Voormalige Beschermde Natuurmonumenten

Naast deze Natura 2000-gebieden kent de Natuurbeschermingswet ook Beschermde Natuurmonumenten. Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument of Staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen momenteel onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten. Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Voor de overlappende delen geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden het toetsingskader van artikel 19 van de Natuurbeschermingswet 1998 voor Natura 2000-gebieden. De oude doelen worden in het nieuwe aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied opgenomen. Hieraan wordt getoetst maar met een lichter regime dat valt onder artikel 16. Alleen als de oude doelen zijn opgenomen als instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied vallen deze onder artikel 19, in veel gevallen is dat echter niet zo.

Beschermd Natuurmonument

Waar de gebieden niet samen vallen, blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998, dat hieronder wordt toegelicht.
Het gaat hierbij om 66 gebieden. De status Beschermd Natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument. Het gaat om handelingen die significante gevolgen kunnen hebben (ook bij twijfel) voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied. Tenzij er zwaarwegende openbare belangen zijn (‘dwingende reden van openbaar belang’) die het verlenen van een vergunning ‘noodzaken’. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden.

Bij Beschermde Natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het aanwijzingsbesluit van een Beschermd Natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader en het traject tot vergunningverlening is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden, maar bij het uitblijven van aanzienlijke effecten (ADC-toets) gelden minder strenge regels.

Voor handelingen buiten het Beschermde Natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998), met mogelijke significante effecten op het gebied, is het begrip ‘externe werking’ van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen met mogelijke negatieve gevolgen buiten een Beschermd Natuurmonument. Daarnaast is de zorgplichtbepaling (art. 19l Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing.

Deze zorgplicht houdt onder andere in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan het vermoeden bestaat dat deze nadelig is voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

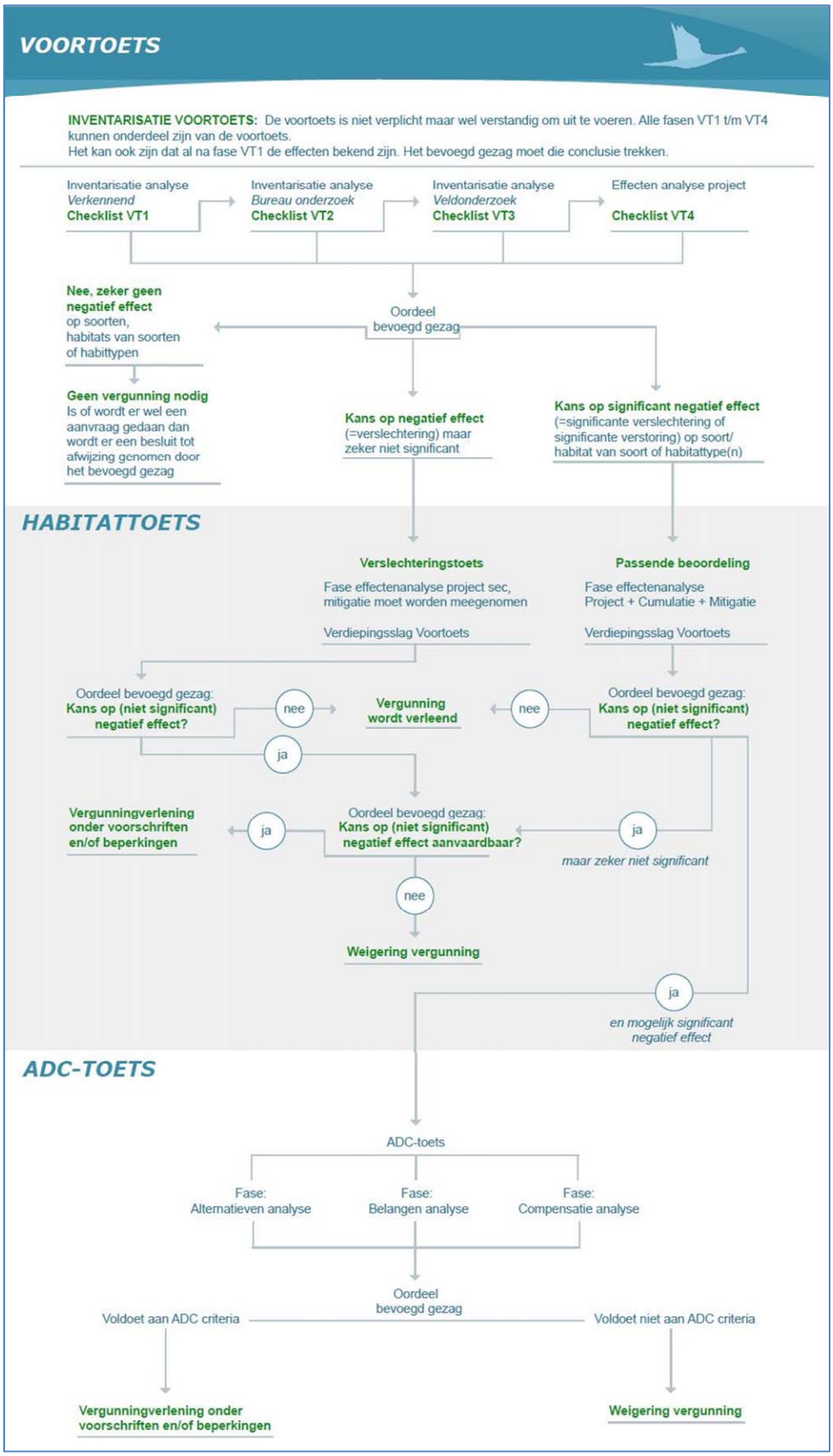

Afbeelding: Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000 (website Regiebureau Natura 2000).

Onderzoek vergunningverlening Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist. Als wel verslechtering van de kwaliteit van habitats optreedt, maar deze zeker niet significant is, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, kan een Natuurbeschermingswetvergunning verleend worden. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden.

Passende Beoordeling

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn.

Indien uit de Passende Beoordeling, waarbij ook rekening moet worden gehouden met cumulatieve effecten, de zekerheid verkregen is dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van een gebied niet aantast, kan het Bevoegd Gezag vergunning verlenen. Als wel significante effecten voorzien zijn, wordt alleen een vergunning verleend als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaand aan het toestaan van een afwijking compensatie voor alle schade verzekerd zijn (de zogenaamde ADC-toets). Redenen van economische aard kunnen afhankelijk van de schaal ook gelden ook als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na toetsing door de Europese Commissie.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval wordt bekeken of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Steunpunt Natura 2000, 2010).

Verslechteringstoets

Bij de Verslechteringstoets dient te worden nagegaan of een project, handeling of plan een kans met zich meebrengt op onaanvaardbare verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Indien deze verslechtering niet optreedt (dan wel indien deze gelet op de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is) kan een vergunning worden verleend, zo nodig onder voorwaarden of beperkingen. Indien de verslechtering in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen onaanvaardbaar is, dient de vergunning te worden geweigerd. Bij de afweging of de verslechtering onaanvaardbaar is, heeft het Bevoegd Gezag een grotere beleidsvrijheid dan wanneer de vergunningaanvraag via de Passende Beoordeling verloopt. Het Bevoegd Gezag kan rekening houden met de aanwezigheid van redenen van openbaar belang, de mogelijkheid om te compenseren en andere relevante overwegingen. Ook hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten.

Om een Verslechteringstoets te kunnen uitvoeren, is het allereerst van belang een eenduidige definitie van verslechtering te hebben. In de Handreiking Natuurbeschermingswet (Ministerie van LNV, 2005) wordt dit begrip uitgewerkt. Onder ‘verslechtering’ wordt de fysieke aantasting van een habitat verstaan.